

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และด้านอื่น ๆ ของโลกได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งมีผลต่อวิถีการดำรงชีวิตของประชากรทั่วโลกอย่างต่อเนื่อง การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ประชาชนอย่างทั่วถึง และเพียงพอ จะช่วยให้ประชาชนสามารถปรับตัวและพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อที่จะดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ทุกประเทศทั่วโลกได้ให้ความสำคัญต่อการศึกษา และได้มีการพัฒนามาเป็นลำดับ โดยเฉพาะอารยประเทศทั่วโลกส่วนใหญ่จะจัดให้ประชาชนในประเทศของตนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตั้งแต่ 9-12 ปี เป็นอย่างต่ำ (องค์การสหประชาชาติ, 2533)

สำหรับประเทศไทยมีอัตราส่วนนักเรียนต่อประชากรวัยเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประมาณร้อยละ 30 ซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มต่ำสุดในกลุ่มประเทศอาเซียนและต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของโลก (สำนักงานการชยาโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ม.ป.ท) ดังที่ พนม พงษ์ไพบูลย์ (2532) กล่าวว่า การดำเนินงานจัดการศึกษาของรัฐที่ผ่านมา ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศได้รับการศึกษาภาคบังคับในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อัตราการเรียนต่อของนักเรียนที่จบการศึกษาภาคบังคับแล้วเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ยังต่ำมาก ตามที่กระทรวงศึกษาธิการ (2531) ได้ระบุว่า สถิติของอัตราผู้จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาในช่วงปี พ.ศ. 2525-2530 เป็นร้อยละ 43, 42, 41, 40, 39 และ 38 ตามลำดับ

ในปีการศึกษา 2532 ปรากฏว่า อัตราการเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ดังที่สำนักงานการชยาโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ม.ป.ป.) ได้สรุปไว้ว่า นักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้ว มีอัตราการเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นทั้งในและนอกระบบโรงเรียน เป็นร้อยละ 50.87 มีนักเรียนที่ไม่ได้เรียนต่ออีกประมาณ

ร้อยละ 49.13 หรือประมาณ 517,600 คน และเด็กนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 11-12 ปี ยังไม่สามารถเข้าสู่ตลาดแรงงานได้ เนื่องจากกฎหมายห้ามมิให้ใช้แรงงานเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 13 ปี และสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือ ตลาดแรงงานส่วนใหญ่ต้องการแรงงานที่มีคุณภาพมีการศึกษาอย่างต่ำระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

การขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานของประชาชนให้สูงขึ้นจึงมีความสำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนาการศึกษา เศรษฐกิจ และสังคม ดังที่กรมวิชาการ (2535) ระบุไว้ว่า สภาพเศรษฐกิจและสังคมในประเทศไทยได้พัฒนารุดหน้าไปมาก ความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิชาการและเทคโนโลยีเข้ามามีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนในประเทศอย่างคืบเนื่อง รวมทั้งแนวโน้มของสังคมกำลังพัฒนาไปสู่ความเป็นอุตสาหกรรมและบริการมากขึ้น วิถีชีวิตในสังคมเปิดกว้าง จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะพัฒนาและเพิ่มพูนความรู้พื้นฐานของประชาชนให้สูงขึ้นจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างเหมาะสม และ ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์ (2535) กล่าวว่า การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของวิชาการต่าง ๆ และปรากฏว่าในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) ที่ผ่านมา ได้ส่งผลกระทบต่อวิถีการดำรงชีวิตของคนไทยเป็นอย่างมาก ก่อให้เกิดปัญหาการปรับตัวให้สอดคล้องกับสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของคนในชาติ รวมไปถึงความต้องการแรงงานที่มีคุณภาพเหมาะสมกับระบบที่จะพัฒนาประเทศไปสู่การประกอบอาชีพเชิงอุตสาหกรรมและบริการที่ทันสมัยมากขึ้น การยกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของประชาชนให้สูงขึ้นถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจึงเป็นสิ่งจำเป็นและจะต้องดำเนินการให้กว้างขวางต่อไป

รัฐบาลเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้กำหนดนโยบายที่จะยกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของประชาชนให้ถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นอย่างต่ำ โดยได้แถลงนโยบายต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ 4 เมษายน 2534 ว่าจะต้องเร่งขยายโอกาสและบริการทางการศึกษาทั้งในและนอกระบบโรงเรียนให้กว้างขวาง และทั่วถึงเพื่อยกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นอย่างต่ำ

ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 ได้กำหนดไว้ในนโยบายเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2535 ก) คือ ให้การศึกษาระดับมัธยมศึกษาเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานของปวงชน รัฐพึงเร่งและขยายการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เพื่อปวงชนอย่างทั่วถึง เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้สูงขึ้น และแผนพัฒนาการศึกษา แห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2535 ข) ได้ระบุนโยบายการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ในแผนด้วยว่า รัฐจะต้องเร่งปรับปรุงการศึกษาระดับ มัธยมศึกษาตอนต้นเพื่อขยายเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน และให้ผู้จบชั้นประถมศึกษาเข้าเรียนต่อได้

กระทรวงศึกษาธิการ (หน่วยงานในสังกัดหลายหน่วยงาน) ได้ดำเนินการขยายโอกาสทางการศึกษาดำเนินนโยบายของรัฐบาลแผนการศึกษาแห่งชาติ แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติอย่าง เร่งด่วน โดยเฉพาะสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2535) ได้เห็นความสำคัญ และตระหนักว่า การส่งเสริมให้ประชาชนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สูงขึ้นเป็นสิ่งจำเป็นต่อการ ดำเนินชีวิตให้สอดคล้องกับความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีและการพัฒนาประเทศ และเป็น ภารกิจสำคัญที่จะต้องเร่งดำเนินการ จึงกำหนดให้ดำเนินการขยายโอกาสทางการศึกษา ภายใต้ โครงการ "นำร่องขยายการศึกษาภาคบังคับ" ตามมติคณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2533 โดยเปิดชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนประถมศึกษาทั่วประเทศ (ยกเว้นกรุงเทพมหานคร) 119 โรงเรียน ตั้งแต่ปีการศึกษา 2533 และในปีการศึกษา 2534 เปิดดำเนินการอีก 97 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 216 โรงเรียน ต่อมากระทรวงศึกษาธิการมอบหมาย ให้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเปิดทำการสอนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นใน โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดเพิ่มขึ้นอีก 1,150 โรงเรียน ในปีการศึกษา 2534 อีกทั้งมีนโยบาย ที่จะเปิดเพิ่มอีกปีละประมาณ 1,000 โรงเรียน จนครบ 4,200 โรงเรียน ในปีการศึกษา 2537 ภายใต้โครงการ "ขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน" ตามที่ระบุไว้ในแผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539) คือ ส่งเสริมและสนับสนุนการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานเพิ่มขึ้น อีก 3 ปี โดยขยายชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนประถมศึกษา และร่วมมือกับหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องในการประชาสัมพันธ์จูงใจให้เห็นคุณค่าของการศึกษาคือ และการดำเนินการเพื่อ ตอบสนองนโยบายเร่งรัดการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานดังกล่าว เป็นไปตามมติของ คณะรัฐมนตรี ในการประชุมเมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 2534 ที่ให้เปิดการเรียนการสอน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ได้ในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอยู่แล้วซึ่งตั้งอยู่ในเขตชนบท และมีอัตรา การเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาค่อนข้างต่ำ และเป็นโรงเรียนที่มีห้องเรียนและบุคลากรเพียงพอ และ ให้เปิดสอนโดยไม่เก็บค่าเล่าเรียน

โรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง
พ.ศ. 2533) ซึ่งกรมวิชาการ (2534 ก) ระบุว่า เนื้อหาของหลักสูตรประกอบด้วยวิชาบังคับ
(บังคับแกนและบังคับเลือก) รวม 57 หน่วยการเรียนรู้ วิชาเลือกเสรี 33 หน่วยการเรียนรู้ และ
กิจกรรม 5 คาบ/สัปดาห์/ภาค สำหรับวิชาเลือกเสรี โรงเรียนในโครงการดังกล่าวได้เลือกสอนวิชา
ภาษาอังกฤษในกลุ่มวิชาภาษาซึ่งเป็นภาษาต่างประเทศเป็นวิชาเลือกเสรี ซึ่งพอจะจัดการเรียน
การสอนได้ เนื่องจากมีปัจจัยที่เอื้อบางประการ ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
และกระทรวงศึกษาธิการ (2535) ให้เหตุผลว่า โรงเรียนประถมศึกษาที่มีครูจำนวนหนึ่งที่มีความรู้
ความสามารถวิชาเอกภาษาอังกฤษโดยตรง มีประสบการณ์การสอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6
เคยเรียนวิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาเอกและวิชาโทในระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง
หรือเคยเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษามาก่อน และในส่วนของนักเรียนก็เป็นผู้ที่จบชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 6 ซึ่งได้เคยเรียนวิชาภาษาอังกฤษในกลุ่มประสบการณ์พิเศษระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6
มาแล้วและมีพื้นฐานความรู้พอจะเรียนวิชาภาษาอังกฤษต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นได้ ซึ่งสอดคล้อง
กับที่ กรมวิชาการ (2533) ที่ระบุว่าวิชาเลือกเสรีเป็นวิชาที่มุ่งให้ผู้เรียนได้ค้นหาคำถามที่
ความสามารถอันจะเป็นเครื่องชี้แนะให้ตัดสินใจเลือกเรียนวิชาที่เหมาะสม และได้พัฒนาสติปัญญา
ตลอดจนความสามารถสูงสุดตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน

ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศที่มีความจำเป็นและมีอิทธิพลต่อสภาพของสังคมไทย
ที่จะใช้ประโยชน์ในด้านวิเทศব্যของประเทศไทย ทั้งนี้เนื่องจากประเทศไทยได้ค้าขายติดต่อกับ
ชาวต่างประเทศมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นต้นมาจนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น และใช้
ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางในการติดต่อทางการค้าและทางการทูต ประกอบกับการแม่อำนาจ
ของชาติตะวันตก จึงจำเป็นต้องเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อจะได้ติดต่อกับชาติตะวันตกโดยไม่
เสียเปรียบ และได้มีการเรียนรู้ภาษาอังกฤษกันอย่างกว้างขวาง (กรมพระธำมราชานุภาพ,
2509)

เมื่อมีการเรียนภาษาอังกฤษ และเรียนรู้วิชาการแบบตะวันตกจึงทำให้ภาษาอังกฤษ
มีความสำคัญมากขึ้น ดังพระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ทรงกล่าวถึง
ความสำคัญของวิชาหนังสืออังกฤษว่า

. . . วิชาหนังสือไทยนั้นเมื่อรู้ดีแล้วพอทำการได้จริงอยู่ แต่เมื่อไม่รู้หนังสือ
อังกฤษด้วยแล้วจะรู้สึกคับแค้นใจเมื่อภายหลัง . . . เพราะฉะนั้น การที่รู้หนังสือ
ภาษาอังกฤษเป็นลาภอันวิเศษของนักเรียนซึ่งจะหาได้ในการเล่าเรียน ถึงแม้ว่าผู้ที่
เล่าเรียนในเมืองเราจะเป็นผู้พูดภาษาไม่ชัดเจนนั่น วิชาหนังสือภาษาอังกฤษไม่สู้
คล่องแคล่วก็อย่าท้อใจ รู้ อ่าน รู้แปลได้แล้ว พอที่จะได้รับประโยชน์เป็นอันมาก
จะทำให้ทางหาเงินหรือหาชื่อเสียงของนักเรียนผู้นั้นสะดวกได้ มีผลไพศาลดีกว่าที่รู้เพียง
หนังสือไทยอย่างเดียวเป็นอันมาก . . . (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 7 ร.ศ.109
: 24-25)

การให้ความสำคัญต่อภาษาอังกฤษนั้นยังมีเหตุทางด้านการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องอยู่ด้วย
ดังที่ ญาติ ไหวดี (2521) กล่าวว่า นับตั้งแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
เป็นต้นมา เป็นสมัยที่ไทยเข้าสู่ยุคใหม่ การศึกษาและการพัฒนาประเทศเป็นไปเพื่อความอยู่รอด
จากอำนาจของประเทศตะวันตก และไทยจำเป็นต้องพัฒนาประเทศให้ทัดเทียมกับอารยประเทศ
และเข้ากันได้กับชาติตะวันตก และภาษาอังกฤษจึงมีความสำคัญต่อการติดต่อสื่อสารกันได้ ดังที่
สุมิตรา อังวัฒนกุล (2525) กล่าวว่า ภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากล เป็นภาษากลางสำหรับ
ใช้ติดต่อกันระหว่างนานาชาติ และเป็นเครื่องมือสำหรับแสวงหาความรู้ เนื่องจากความก้าวหน้า
ทางวิทยาการและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ทางวิทยาศาสตร์และการอุตสาหกรรมจากต่างประเทศ
ตลอดจนตำราทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จะพิมพ์เป็นภาษาอังกฤษเป็นส่วนมาก ภาษาอังกฤษ
จึงมีความสำคัญต่อการศึกษาค้นคว้าในระดับที่สูงขึ้นทั้งสายสามัญและสายอาชีพ ตามที่ ทวานิด ชุถาวร
(2528) กล่าวว่า ภาษาอังกฤษมีการเรียนการสอนกันเรื่อยมาจนกลายเป็นวิชาหนึ่งในหลักสูตร
ตั้งแต่เริ่มมีหลักสูตรจนถึงปัจจุบัน ดังนั้น วิชาภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น
จึงเป็นพื้นฐานในการศึกษาค้นคว้าระดับสูงขึ้นไป เพราะวิทยาการใหม่ ๆ จะต้องใช้ภาษาอังกฤษเป็น
เครื่องมือในการศึกษาให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

วิชาภาษาอังกฤษจึงเป็นวิชาภาษาต่างประเทศที่มีความสำคัญและเป็นประโยชน์แก่ผู้เรียน
ทั้งในด้านการประกอบอาชีพ การดำรงชีพ และการศึกษาต่อระดับที่สูงขึ้น แต่เดิมตั้งแต่เริ่มมีหลักสูตร
จนถึงหลักสูตรพุทธศักราช 2503 วิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาสามัญบังคับให้เรียนทั้งระดับประถมศึกษา
และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ต่อมาเมื่อประกาศใช้หลักสูตร พุทธศักราช 2521 กระทรวงศึกษาธิการ

ได้กำหนดให้โรงเรียนประถมศึกษาสอนวิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาเลือกในกลุ่มประสบการณ์พิเศษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 และได้กำหนดให้โรงเรียนมัธยมศึกษาสอนวิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาเลือกในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่ง อารีรัตน์ น้าเพชร (2529) ได้กล่าวว่าการที่กำหนดให้วิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาเลือกนั้นก็เนื่องจากต้องการลดความสูญเปล่าทางการศึกษา และสนองความถนัด ความสามารถ และความสนใจของผู้เรียน โดยพิจารณาจากความพร้อมของโรงเรียนที่จะเลือกเปิดสอนวิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาเลือก เมื่อหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษทั้งระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้นใช้ไปได้ระยะหนึ่ง กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2531) ได้ประเมินผลการใช้หลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษ ทั้งระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พร้อมทั้งเห็นควรมีการปรับปรุงจุดประสงค์และเนื้อหาบางส่วน เพื่อความเหมาะสมกับสภาพการณ์และความเปลี่ยนแปลงของสังคม และได้ประกาศใช้เป็นหลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 แต่ยังคงให้วิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาเลือกในระดับประถมศึกษา และเป็นวิชาเลือกเสรีในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ดังที่ ทวานิต ชูถาวร ได้กล่าวถึงการเลือกสอนภาษาอังกฤษแทนวิชาการทำงานและพื้นฐานอาชีพว่า หลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษนั้นได้ถูกกำหนดให้เป็นวิชาเลือกแต่ในทางปฏิบัตินั้น ผู้เลือกคือโรงเรียนมิใช่ผู้เรียน ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน ดังนั้น วิชาภาษาอังกฤษจึงกลายเป็นวิชาเลือกที่ทางโรงเรียนเลือกให้ผู้เรียนไม่ว่าผู้เรียนจะต้องการเรียนหรือไม่ก็ตาม และโดยเหตุที่คนไทยนิยมเรียนภาษาอังกฤษกันมาก ประกอบกับเป็นความประสงค์ของผู้ปกครองที่ต้องการให้บุตรหลานของตนได้เรียนภาษาอังกฤษ และยังสอดคล้องกับแนวดำเนินการตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 ที่ระบุว่า รัฐต้องส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ และใช้ครูที่มีความสามารถในการฝึกทักษะทางภาษาคือ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2535 ก)

โรงเรียนประถมศึกษาโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขึ้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้เลือกสอนวิชาภาษาอังกฤษในกลุ่มประสบการณ์พิเศษตามเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าว โดยยึดแนวทางจากจุดประสงค์ของหลักสูตรเป็นหลักในการจัดการเรียนการสอน ตามที่กรมวิชาการ (2533 ข) กำหนดไว้ว่า ให้นักเรียนมีความเข้าใจในหลักเกณฑ์การใช้ภาษาอันเป็นพื้นฐานในการเรียนภาษาอังกฤษ มีทักษะการฟัง พูด อ่าน และ

เขียน ที่จะใช้ภาษาในการสื่อสารได้ตามโอกาสและความเหมาะสมกับวัย มีเจตคติที่ดีต่อภาษาอังกฤษอันเป็นภาษาสากล และเห็นแนวทางในการนำภาษาอังกฤษไปใช้ประโยชน์ เมื่อผู้เรียนมีความสนใจและเห็นความสำคัญของวิชาภาษาอังกฤษก็สามารถเลือกเรียนวิชาภาษาอังกฤษได้อีกในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งโรงเรียนประถมศึกษาได้ขยายโอกาสให้เรียนต่อได้ โดยจัดเป็นวิชาเลือกเสรีตามจุดประสงค์ของหลักสูตร ที่กำหนดว่าเพื่อพัฒนาความสามารถ ความถนัด และความสนใจในภาษาต่างประเทศของผู้เรียน ให้มีทักษะเบื้องต้นด้านการฟัง พูด อ่าน และเขียนในภาษาที่เลือกเรียน สำหรับใช้ในการสื่อสาร การแสวงหาความรู้ และเป็นพื้นฐานในการศึกษาภาษาระดับที่สูงขึ้น รวมทั้งให้รู้วัฒนธรรมที่สอดแทรกอยู่ในภาษา และให้เห็นคุณค่าของภาษาที่เลือกเรียนตลอดจนมีนิสัยรักการอ่าน (กรมวิชาการ , 2534 ก)

การจัดหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กรมวิชาการ (2533) มิได้กำหนดรายวิชาภาษาอังกฤษตามชั้นเรียน แต่กำหนดตามพื้นฐานของผู้เรียน และตามโครงสร้างของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นได้กำหนดวิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาเลือกเสรีเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนตามความต้องการของแต่ละบุคคล นั่นคือ

- ปีที่ 1 สำหรับผู้เริ่มเรียนหรือมีพื้นฐานไม่เพียงพอจากระดับประถมศึกษา
- ปีที่ 2 สำหรับผู้เรียนปีที่ 1 มาแล้ว หรือสำหรับผู้มีพื้นฐานมาก่อน และผ่านการทดสอบของโรงเรียน ได้รับการยกเว้นไม่ต้องเรียนชั้นปีที่ 1
- ปีที่ 3 สำหรับผู้เรียนปีที่ 2 มาแล้ว

และรายวิชาภาษาอังกฤษทั้ง 3 ปี แบ่งออกเป็น 6 กลุ่ม ดังนี้ คือ

- กลุ่มที่ 1 วิชาหลัก เป็นวิชาในลักษณะทักษะสัมพันธ์คือสอนทั้งฟัง พูด อ่าน เขียน มี 6 รายวิชา
- กลุ่มที่ 2 วิชาเสริมทักษะ รายวิชาในกลุ่มนี้จัดไว้เสริมรายวิชาในกลุ่มที่ 1 เป็นการเสริมทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียนให้คล่องแคล่วแม่นยำขึ้น
- กลุ่มที่ 3 วิชาอ่านอังกฤษเบื้องต้น รายวิชาในกลุ่มนี้สำหรับผู้ไม่ประสงค์จะเรียนภาษาอังกฤษต่อไปในระดับสูงขึ้นไปมี 4 รายวิชา
- กลุ่มที่ 4, 5 และที่ 6 วิชาทักษะฟัง-พูด วิชาทักษะอ่าน และวิชาทักษะเขียน เป็นรายวิชาสำหรับปีที่ 3 มีกลุ่มละ 2 รายวิชา ผู้เรียนจะเลือกเรียน

รายวิชาจากกลุ่มนี้ควมคู่ไปกับวิชาหลักหรือไม่ก็ได้ การเลือกจะต้องเป็นไปตามลำดับที่กำหนดไว้

สรุปได้ว่า รายวิชาที่จัดไว้ในหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ได้จัดตามความสามารถของผู้เรียน และความต้องการที่จะศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ผู้วิจัยมีความสนใจจะศึกษาการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตการศึกษา 5 เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจและสังคมของจังหวัดในเขตนี้มีความสำคัญมาก จะเห็นได้จากรายงานการประชุมสัมมนาทางวิชาการของสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยศิลปากร (2532) เรื่อง สถานภาพและลู่ทางการวิจัยเพื่อพัฒนาภูมิภาคตะวันตกของประเทศ ได้สรุปไว้ว่า จังหวัดในเขตการศึกษานี้เป็นแหล่งประวัติศาสตร์และการท่องเที่ยวทางโบราณคดี เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลจนเกิดเป็นอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวขึ้น ในแต่ละปีจะมีชาวต่างชาติมาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมึผู้รู้ภาษาอังกฤษมากขึ้น เพื่อใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพ เนื่องด้วยเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าว โรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5 จำนวน 154 โรงเรียนที่เปิดสอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 และได้ขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานอีก 3 ปี เริ่มตั้งแต่ปีการศึกษา 2533 ถึงปีการศึกษา 2535 โดยให้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ได้เลือกสอนวิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาเลือกเสรี โดยกำหนดให้ครูภาษาอังกฤษระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 เลื่อนขึ้นไปสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ด้วย และมีนักเรียนสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในปีการศึกษา 2535 เป็นปีแรก ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูภาษาอังกฤษในโรงเรียนประถมศึกษาเขตการศึกษา 5 เห็นความสำคัญของการใช้หลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งจะมีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนเป็นอย่างยิ่ง จึงสนใจจะศึกษาสภาพการนำหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษไปใช้และการจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนโครงการดังกล่าว เพื่อเป็นข้อมูลในการพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษให้มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับท้องถิ่น และความต้องการการใช้ภาษาอังกฤษที่เป็นประโยชน์ในการประกอบอาชีพตามทำเลและสภาพของจังหวัดที่เป็นแหล่งประวัติศาสตร์และแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดี อันจะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่จบการศึกษาออกไปเป็นอย่างมาก

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาหลักสูตรการใช้วิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในด้านการจัดปัจจัยสภาพแวดล้อมเพื่อการใช้หลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5

ขอบเขตของการวิจัย

โรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5 มีจำนวนทั้งสิ้น 155 โรง แต่มี 1 โรงที่ไม่ได้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นวิชาเลือกเสรี ดังนั้น ประชากรและตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย จึงได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และครูวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ในโรงเรียนโครงการดังกล่าวที่เปิดทำการสอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นวิชาเลือกเสรี ตั้งแต่ปีการศึกษา 2533-2535 จำนวน 154 โรง

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

หลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หมายถึง เนื้อหาวิชาภาษาอังกฤษในกลุ่มวิชาภาษา (ภาษาต่างประเทศ) ที่กำหนดให้เป็นวิชาเลือกเสรีตามโครงสร้างหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) หลักสูตรมิได้กำหนดรายวิชาภาษาอังกฤษตามชั้นเรียน แต่กำหนดคามพื้นฐานของผู้เรียนโดยแบ่งเนื้อหาเป็นรายวิชา มี 6 กลุ่มวิชา คือ กลุ่มวิชาหลัก กลุ่มวิชาเสริมทักษะ วิชาอ่านอังกฤษเบื้องต้น วิชาทักษะฟัง-พูด วิชาทักษะอ่าน และวิชาทักษะเขียน

การใช้หลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง ความเป็นจริง กิจกรรมต่าง ๆ และอุปสรรคที่เกิดขึ้น

จากการที่ผู้บริหารโรงเรียน และครูวิชาภาษาอังกฤษได้นำหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษตามหลักสูตร
มัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ไปใช้ในด้านต่อไปนี้

1. การจัดปัจจัยสภาพแวดล้อมเพื่อการใช้หลักสูตร
 - 1.1 การวางแผนการใช้หลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษ
 - 1.2 การประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษ
 - 1.3 การเตรียมบุคลากร
 - 1.4 การจัดหาและจัดทำเอกสารประกอบหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษ
 - 1.5 การจัดสื่อและอุปกรณ์วิชาภาษาอังกฤษ
2. การจัดการเรียนการสอน
 - 2.1 การเตรียมการสอน
 - 2.2 การจัดห้องเรียนและบรรยากาศในห้องเรียน
 - 2.3 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
 - 2.4 การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษ
 - 2.5 การใช้สื่อและอุปกรณ์วิชาภาษาอังกฤษ
 - 2.6 การวัดและประเมินผลวิชาภาษาอังกฤษ
 - 2.7 การสอนซ่อมเสริม
 - 2.8 การนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษ

(สมิตร คุณานุกร, 2523)

ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ หรือครูใหญ่ของโรงเรียน
โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
แห่งชาติ เขตการศึกษา 5 ปีการศึกษา 2533-2535 ที่ได้รับนโยบายการใช้หลักสูตรวิชา
ภาษาอังกฤษตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)
ไปใช้ปฏิบัติในโรงเรียน ในการเตรียมการจัดปัจจัยสภาพแวดล้อมเพื่อการใช้หลักสูตรและการ
ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน

ครู หมายถึง ผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนโครงการ
ขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

เขตการศึกษา 5 ปีการศึกษา 2533-2535 ที่ได้นำหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษตามหลักสูตร
มัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ไปใช้ปฏิบัติจริงในระดับ
ห้องเรียน เกี่ยวกับการเตรียมการใช้หลักสูตร และการเตรียมการจัดการเรียนการสอน

โรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง โรงเรียน
ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่ขยายการสอน
จากชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ถึงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนในชนบทห่างไกล
ได้เรียนต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเพิ่มขึ้น เพื่อให้มีความรู้ความสามารถเพียงพอที่จะเป็น
พื้นฐานในการประกอบอาชีพ ศึกษาต่อ ดำเนินชีวิตและดำเนินตนเป็นพลเมืองดี

เขตการศึกษา 5 หมายถึง พื้นที่ที่ประกอบด้วยจังหวัด 6 จังหวัด คือจังหวัดราชบุรี
กาญจนบุรี สุพรรณบุรี สมุทรสงคราม เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ (สถิติการประถมศึกษา,
2534)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษา ค้นคว้า รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษระดับ
มัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จากคู่มือการดำเนินงานสำหรับโรงเรียนโครงการ
ขยายโอกาสทางการศึกษา คู่มือการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521
(ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) สำหรับโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา รายงาน
ผลการดำเนินงานโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ 2535 รายงาน
ผลการสัมมนาเรื่องโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หลักสูตรและคู่มือ
หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) เอกสาร วารสาร
ตำรา บทความ ผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนและ
ครูภาษาอังกฤษในโรงเรียนโครงการดังกล่าว เพื่อนำมาใช้ประกอบการเขียนรายงานการวิจัย
และสร้างเครื่องมือการวิจัย

2. เครื่องมือการวิจัยที่สร้างขึ้นประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือวิจัย หลังจากนั้น จึงนำเครื่องมือไปทดลองใช้กับผู้บริหารโรงเรียนและครูวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 1 แล้วจึงนำเครื่องมือมาปรับปรุงการใช้ภาษาและความเหมาะสมของข้อความ เพื่อให้ตรงกับความเป็นจริงและความต้องการของผู้วิจัย

3. นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแล้วไปใช้กับประชากรและตัวอย่างประชากร ซึ่งเป็นผู้บริหารโรงเรียน และครูวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตการศึกษา 5

4. นำข้อมูลที่ได้ออกมาวิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ และจัดลำดับความสำคัญ พร้อมทั้งบรรยายประกอบความเรียง สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และเสนอแนะประเด็นต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาปรับปรุงการใช้หลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และการวิจัยครั้งต่อไป

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เพื่อเป็นข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารโรงเรียนในการวางแผนและดำเนินการส่งเสริมการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. เพื่อเป็นข้อเสนอแนะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเขตการศึกษา 5 พิจารณาจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นให้เหมาะสมกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจของเขตการศึกษา 5 เป็นการช่วยส่งเสริมอาชีพให้แก่ชุมชน